

**Koronavirustauti
ja
koronarokotukset
12.2.2021**

**Sormunen Mari th
Ahroos Sarianna th
Tauriala Hanna lääkäri
Paaskoski Anni oh**

Koronavirus

Uusi koronavirus lähti leviämään Kiinasta joulukuussa 2019 ja muodostui kaikkialle maailmaan levinneeksi pandemiaksi

Uuteen koronavirukseen ei ole mitään tiettyä lääkettä.

Koronaviruksen tarttuminen

- Koronavirus tarttuu, kun sairastunut ihminen aivastaa tai yskii tai hänen hengityksestä siirtyy viruksia ilmaan.
- Koronavirus voi tarttua myös kosketuksen kautta. Virus voi tarttua esimerkiksi, jos sairastunut ihminen yskii käteensä ja koskee toista ihmistä.
- Virus saattaa tarttua myös pinnoilta, esimerkiksi ovenkahvoista. Koronavirus ei kuitenkaan säily kauan pinnoilla.

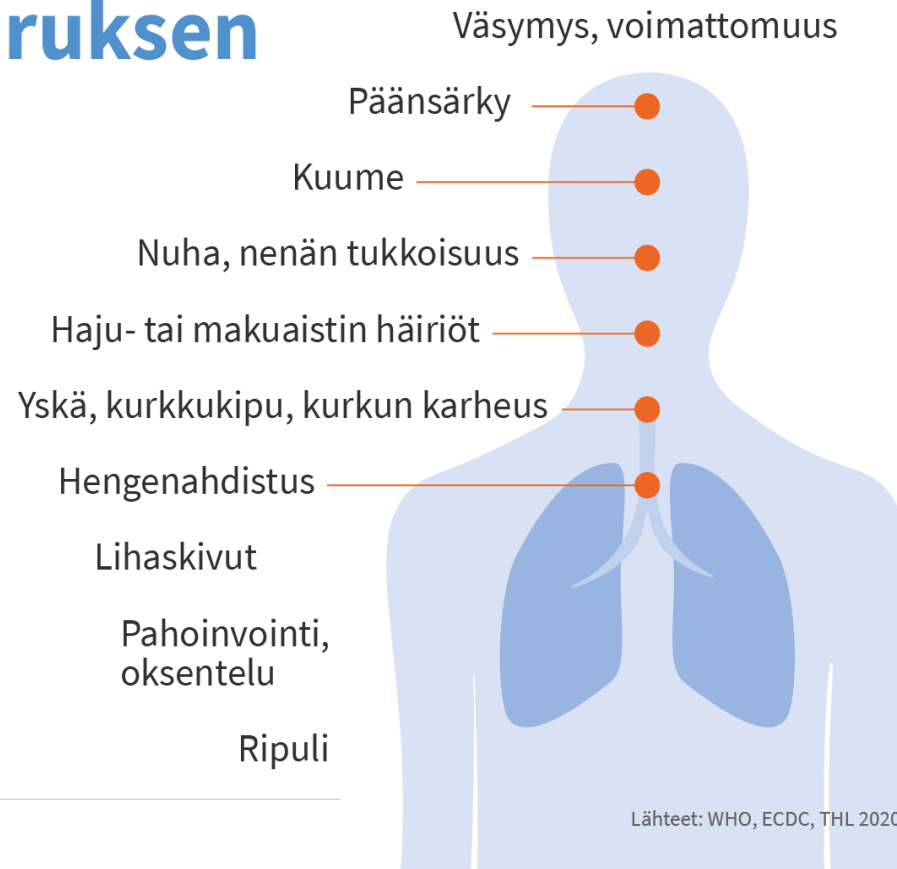
Koronavirustauti

Uuden koronaviruksen tyypilliset oireet

Koronavirus aiheuttaa **äkillisen hengitystieinfektion**.

Taudinkuva voi vaihdella lähes oireettomasta taudista vakavaan tautiin. Oireet voivat myös vaihdella taudin edetessä.

Tauti voi vaihdella lievästä vakavaan
Vakavassa koronataudissa potilas
voi saada

- keuhkokuumeen
- akuutin hengitysvaikeusoireyhtymän
- muita komplikaatioita, jotka voivat johtaa kuolemaan.

Potilaan tila voi heiketä nopeasti.
Tilan heikkeneminen tapahtuu
tavallisimmin sairauden toisella
viikolla.

thl

#koronavirus

Päivitetty 3.11.2020

Lähteet: WHO, ECDC, THL 2020

KORONAN TORJUNNAN KOKONAISUUS

Yskimishygienia

Käsienpesu

Kasvomaskit

Turvavälit

Testaus

Koronavilkku

Omaehtoinen
karanteeni

Oireisena
kotona

Vastuullisuus
vapaa-ajalla
ja työpaikalla

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Miten toimia kotona, jos joku perheenjäsenistä sairastuu koronaan?

- Jää heti kotiin jos saat oireita. Mene viipymättä koronatestiin. Jos saat positiivisen testituloksen, sinut määrätään **eristykseen** ja kaikki samassa taloudessa asuvat henkilöt **karanteeniin**
- Koko perhe jää **karanteeniin** jos joku sairastuu. Karanteenin aikana ei saa liikkua kodin ulkopuolella (ei kauppaan, ei kouluun, ei päiväkotiin jne). Karanteenin/eristyksen aikana ulkoilla saa paikoissa, joissa ei ole muita ihmisiä
- Huolehdi hyvästä käsi- ja yskimishygieniasta.
- Sairaana ollessa lepo ja riittävä nesteiden nauttiminen on tärkeää. Kuumetta ja särkyä voit lievittää apteekista ilman reseptiä saatavilla lääkkeillä.
- Tarkkaile vointiasi ja soita tarvittaessa terveyskeskukseen. Eristyksessä saa myös apua, **soita ennen hoitoon hakeutumista** tartuntatautiyksikköön tai 116117 tai 112. Jos joudut lähtemään lääkäriin, peitä suusi ja nenäsi kertakäyttönenäliinalla tai suu-nenäsuojuksella.
- Jos sinulla on varmistettu koronavirustauti, pysytköte kotona kunnes olet ollut oireeton 2 vuorokauden ajan ja oireiden alusta on kulunut vähintään 10 vuorokautta.

- Koronaviruksen tartuttavuus alkaa 2vrk ennen oireita minkä vuoksi on tärkeää, että oireettomanakaan ei osallistuta tapahtumiin, joissa on paljon ihmisiä.
- Jos koronaan viittaavia oireita tulee jollekin perheenjäsenelle, mutta koronatestin tulos ei ole positiivinen, ei muiden perheenjäsenten liikkumista kodin ulkopuolella ole kielletty, mutta kaikki ylimääräinen kontakti suositellaan minimoimaan
- Vältä läheistä kontaktia muihin. Älä kutsu vierailijoita kotiin sairastamisen aikana.

- Kun kotona on hengitystieinfektioon sairastunut henkilö, muut samassa taloudessa asuvat voivat pienentää tartuntariskiä välttämällä lähikosketusta sairastuneen kanssa ja huolehtimalla hyvästä käsihygieniasta.
- Jos mahdollista, vain yksi aikuinen hoitaa sairasta lasta. Kun pidät sairastunutta lasta sylissäsi, pyri siihen että lapsi ei yski suoraan kasvoillesi.
- Jos mahdollista, muiden samassa taloudessa asuvien tulisi olla toisessa huoneessa. Jos tämä ei ole mahdollista, tulisi etäisyyden sairastuneeseen olla yli 2 metriä. Sairastunut voi esimerkiksi nukkua eri vuoteessa.
- Jos kuulut riskiryhmään mutta et voi välttää lähikosketusta sairastuneeseen, harkitse suunäsuojuksen käyttämistä, jos sellainen on saatavilla.
- Käytä henkilökohtaista pyyhettä käsien kuivaamiseen

- Huolehdi hyvästä ilmanvaihdosta yhteisissä tiloissa esimerkiksi avaamalla ikkunat wc-tiloissa, keittiössä ja kylpyhuoneessa.
- Heitä käytetyt nenäliinat ja muut kertakäyttöiset tuotteet suoraan roskeen. Sairastuneen huoneessa on hyvä olla oma roskapussi, joka suljetaan ennen kuin se vie jätteen jätteenastiaan. Muista pestä kätesi, kun käsittelet roskia tai kosket käytettyihin nenäliinoihin yms.
- Kosketus- ja pöytäpinnat on hyvä pyyhkiä päivittäin tavanomaisella puhdistusaineella. Usein kosketeltavia pintoja ovat esimerkiksi ovenkahvat, valokatkaisimet ja kaukosäätimet.
- Siivoa wc-tilat päivittäin roiskeita välttämällä. Siivousta voi tehostaa kotitalouskäyttöön tarkoitettulla desinfektioaineella.
- Pese sairastuneen käyttämät astiat ja aterimet käytön jälkeen.
- Pese liinavaatteet tavanomaiseen tapaan 60–90-asteisessa vedessä. Käytä pesuainetta. Vältä pyykin tarpeetonta käsittelyä ja pölyttelyä. Kun olet käsitellyt likaisia pyykkejä, pese kätesi huolellisesti vedellä ja saippualla tai puhdista ne alkoholipitoisella käsihuuhteella
- Älä käytä taloyhtiön yhteisiä tiloja, kun olet sairas.

Karanteenin tai eristyksen aikana...

- Läheisesi voi tuoda ostokset ulko-ovellesi ja käydä puolestasi apteekissa.
- Voit tilata ruokaa kauppakassipalvelusta ja lääkkeitä apteekkipalvelusta (omakustanteinen).
- Kaupungilta saa apua hätätilanteissa.
- Voit hakea tartuntapäivärahaa Kelalta, mikäli karanteenissa tai eristyksissä oleminen aiheuttaa sinulle ansionmenetyksiä (ohjeet Kelan sivuilla).

Näytteenotto

- Uudenmaan alueella asuvat voivat varata ajan koronavirusnäytteenottoon itse sähköisen palvelun, Koronabotin kautta. Ajan voit varata myös alle 16-vuotiaalle lapsellesi.
- Jos haluat varata ajan jollekin toiselle henkilölle, otathan yhteyttä Vantaan koronaneuvontapuhelimeen. Koronabotti löytyy osoitteesta: koronabotti.hus.fi
- Ajan testaukseen voit varata myös soittamalla koronaneuvontapuhelimeen, joka palvelee arkisin klo 8–18 ja viikonloppuisin klo 9–18 numerossa 09 839 50070. Koronaneuvontapuhelimeen on myös mahdollista jättää takaisinsoittopyyntö. Puhelinpalvelussa hoitaja arvioi tilanteesi ja tarvittaessa tekee lähetteen koronatestiin tai ohjaa sinut lääkärin vastaanotolle.
- Terveysneuvontaa virka-ajan ulkopuolella saa Päivystysavusta numerosta 116 117.

HUSin koronavirustesti on maksuton

- Näytteenoton ajanvarauksesta tulee tekstiviesti-ilmoitus puhelimeen.
- Paikalle voi saapua sovittuna aikana omalla autolla, auton kyydissä, pyörällä tai jalkaisin. Julkisia kulkuneuvoja ei tule käyttää.
- Testiin tulevalle suositellaan kasvomaskin käyttöä.
- Näyte otetaan nenänielun limakalvolta vanupuikolla.
- Negatiivisesta tuloksesta lähetetään 1–2 vrk kuluttua näytteenotosta tieto tekstiviestillä. Asiakkaalle soimitaan, mikäli tulos on positiivinen.
- Suojaa muita altistumiselta.
- Huolehdi käsihygieniasta.
- Kun yskit tai aivastat, suojaa suusi ja nenäsi kertakäyttönenäliinalla tai yski tai aivasta puserosi hihan yläosaan.
- Pidä tarpeelliset turvavälit.

Maskin käyttö ja hygienia

Uusi koronavirus tarttuu ensisijaisesti pisaratartuntana, kun sairastunut henkilö yskii, aivastaa, puhuu tai laulaa. Kasvomaskin asianmukainen käyttö voi vähentää tartuntoja estämällä pisaroiden leviämistä ympäristöön.

Muista maskia käyttäessäsi, että ehkäiset tartuntoja tehokkaimmin:

- pitämällä yli 2 metrin turvaetäisyyden muihin ihmisiin, kun liikut julkisilla paikoilla
- huolehtimalla käsi- ja yskimishygieniasta
- välttämällä kasvojen, nenän ja suun koskettelemista.

Muistilista maskin käyttöön

- Kokeile erilaisia maskeja, jotta löydät kasvoillesi sopivan mallin, jonka läpi pystyt hengittämään.
- Varaa käyttöösi niin monta maskia kuin päivän aikana tarvitset.
- Varaa mukaan käsihuuhdepullo ja tarvittaessa ylimääräisiä maskeja vaihtoa varten.
- Aseta maski kasvoille hyvissä ajoin ennen esim. liikennevälineeseen nousemista.
- Pese tai desinfioi kädet ennen kuin asetat uuden tai puhtaan maskin.
- Varmista, että maski asettuu tiiviisti kasvoille ja peittää suun, nenän ja leuan.
- Älä koske maskiin tai siirrä sitä leuan alle tai otsalle käytön aikana.
- Jos kosket maskia käytön aikana, pese tai desinfioi kätesi ennen koskemista ja sen jälkeen.
- Älä aseta käytettyä maskia uudelleen kasvoille.
- Vaihda maski uuteen, jos se kostuu tai likaantuu.
- Poista maski puhdistetuin käsin tarttumalla sen nauhoista. Älä koske maskin ulkopintaan poistaessasi sitä.
- Laita kertakäyttöinen maski suoraan roskeen käyttöön jälkeen. Pistä uudelleen käytettävä kangasmaski muovipussiin tai suoraan pesukoneeseen.
- Pese tai desinfioi kädet maskin poistamisen jälkeen.
- Pese kangasmaski 60 asteen pesuohjelmalla aina käytön jälkeen tai keitä sitä viisi minuuttia vedessä, johon on lisätty hieman pesuainetta. Huuhtelemaski ja kuivata se paikassa, jossa on raitis ilma.

Kuva 13.8.2020 19:10 Päivitetty 5.9.2020 15:22 Hämeen Sanomat

https://www.youtube.com/results?search_query=thl+maskin+pu+keminen

Rokotusten historia

- Rokotteet eivät ole mikään uusi keksintö, ensimmäinen rokote kehitettiin 1790-luvulla
- 1800-luvulla ensimmäinen rokote isorokkoa vastaan
- Tällä hetkellä maailmassa on olemassa rokote 25 tautia vastaan
- On esitetty arvioita siitä, että vuosittain noin 2–3 miljoonan lapsen henki säästyy rokotteiden ansiosta
- Suomesta on hävitetty rokottamalla joko kokonaan tai lähes kokonaan useita tartuntatauteja
- Suomessa rokotukset ovat ilmaisia ja vapaaehtoisia

Helsingin yliopistomuseo 2016

Keskeiset käsitteet

- **Rokotteet ovat lääkevalmisteita, joilla pyritään ehkäisemään tartuntatauteja**
- **Kansallisen rokotusohjelma → voidaan lisätä terveyttä kohtuullisin kustannuksin**
- **Rokotukset antavat tartuntatauteja vastaan immuniteetin**
  - **Vaikutus voi kestää vuoden tai jopa vuosia**
  - **Aktiivinen immuniteetti synnytetään rokottamalla**
  - **Rokotteiden avulla muodostunut immuniteetto voi olla jopa infektion antamaa suojaa parempi**
- **Rokotuskriittisyys → monimutkainen ilmiö, joka vaihtelee ajan, paikan ja eri rokotteiden välillä**

Suomen koronarokotestrategian tavoitteena on

- Koronaviruksen aiheuttamaa tautitaakkaa eli vakavia tautitapauksia
- Ennenaikaisia kuolemia ja elinvuosien menetystä
- Ylläpitää terveydenhuollon kantokykyä

Kuva: Jaakko Mäntymaa

Koronarokote

- Koronavirukseen on kehitetty useita eri rokotteita
- Tarjoavat suojaa koronavirustautia ja erityisesti sen vakavia muotoja vastaan.
- Vielä ei tiedetä varmasti, kuinka pitkään rokotteen antama suoja kestää tai kuinka hyvin koronarokotteet estävät viruksen tarttumista ihmisestä toiseen.
- Koronarokotteen ottaminen on Suomessa vapaaehtoista. Kunnat vastaavat rokotusten järjestämisestä.
- Rokotteita aluksi tarjolla rajoitetusti
  - tarjotaan aluksi henkilöille, joilla on kohonnut riski sairastua vakavaan koronavirustautiin tai kohdata virus esimerkiksi työssään.
  - Suomen rokotusjärjestyksen tavoitteena on vähentää vakavia tautitapauksia, ennenaikaisia kuolemia ja elinvuosien menetystä sekä ylläpitää terveydenhuollon kantokykyä.

Koronarokotukset

- Suomi hankkii koronarokotteensa EU:n yhteishankinnan kautta
- EU:n komissio on neuvotellut sopimuksen toistaiseksi kuudesta koronarokotteesta:
- Biontech-Pfizer
- AstraZeneca
- Moderna
- Sanofi-GSK
- Johnson & Johnson
- Curevac

Kuva: Jaakko Mäntymaa

Koronarokotuksen myyntilupa

Korona rokotteiden myyntiluvan antaminen edellyttää:

- Teho ja turvallisuus on riittävästi osoitettu tutkimuksella**
- Tehon suhde turvallisuuteen on positiivinen (hyöty > haitta)**
- Riittävää rokotettavien lukumäärää (useita tuhansia) ja seuranta-aikaa**
- Harvinaisemmat tai viiveellä esiintyvät haittavaikutukset tulisi havaita**

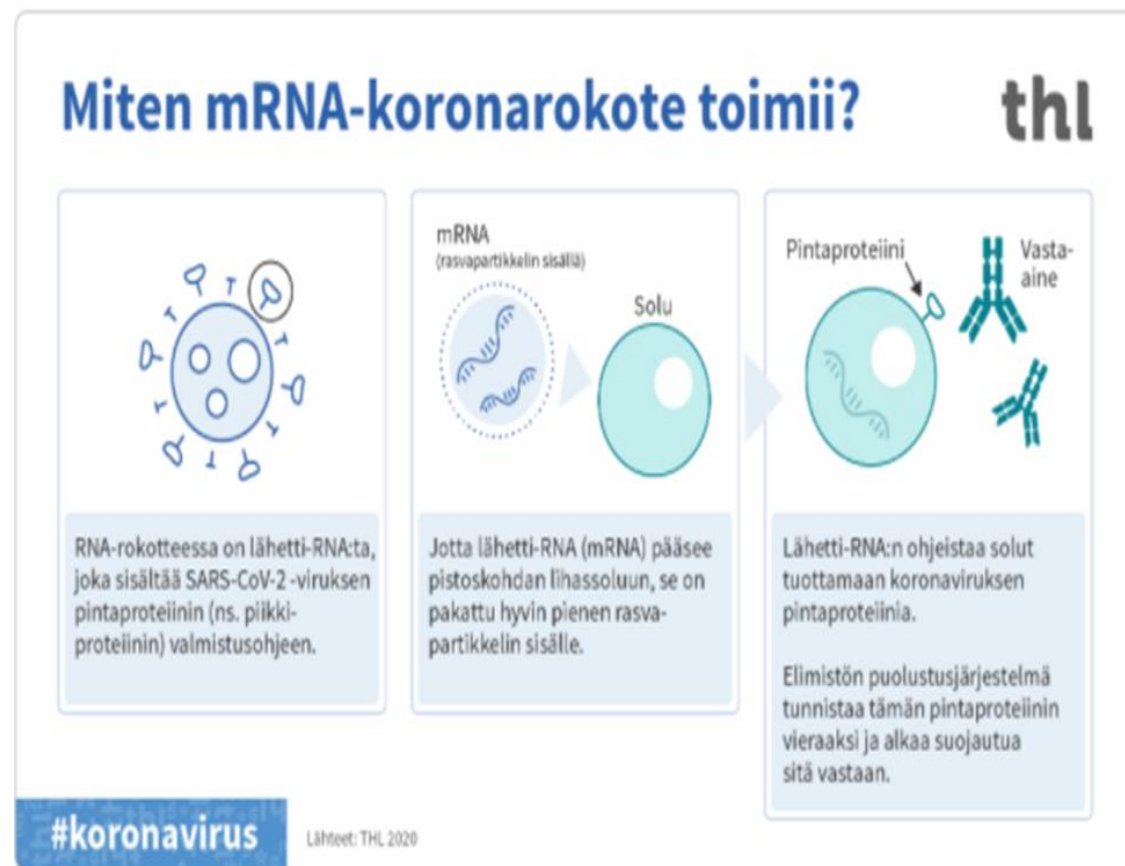

Kuva: Christian Rummel

Miten BioNTechin ja Pfizerin kehittämä mRNA-koronarokote toimii?

- mRNA-koronarokote sisältävät lähetti-RNA:ta
- RNA on ribonukleiinihappoa ja sisältää koronaviruksen pintaproteiinin valmistusohjeen
- Elimistön puolustusjärjestelmä tunnistaa tämän pintaproteiinin vieraaksi ja alkaa tuottaa vasta-ainetta sitä vastaan
- Näin elimistöä opetetaan torjumaan varsinaista koronavirusta, jos tautia aiheuttava virus pääsee elimistöön

Mitä mRNA-koronarokote sisältää?

- mRNA-koronarokote on kehitetty 1990-luvulta
- Rokote valmistetaan synteettisesti laboratoriossa
- Mitään eläin- tai ihmissoluja ei ole käytetty sen tuottamisessa
- Rokote ei sisällä eläviä taudinaiheuttajia
- Rokote ei sisällä säilöntäaineita eikä tehosteainetta

Koronarokotteen haittavaikutuksista

- Kaikilla rokotteilla ja yleensä lääkkeillä voi olla haittavaikutuksia
- Haitat korona rokotteesta ovat ohimeneviä ja lieviä.
- Yleisimpiä haittoja ovat rokotuskohdan punoitus, lievä turvotus ja kuuma tunne.
- Joskus voi tulla ohimenevä kuume, päänsärky tai raajojen särky, joihin auttavat tavalliset särkylääkkeet.
- Suurin osa haitoista tulee esille alle 6 viikkoa rokotuksesta.
- Hyvin harvinaisia haittavaikutuksia ei voi täydellisesti poissulkea, siksi rokotteen suoja- ja turvallisuustietoa kerätään jatkuvasti senkin jälkeen, kun se on tullut markkinoille.
- Myyntiin hyväksytty rokote antaa parhaan mahdollisen suojan mahdollisimman vähäisillä haittavaikutuksilla.

Valtakunnallinen rokotusjärjestys

1

Koronapotilaita hoitava terveydenhuollon henkilöstö
Ikääntyneiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstö ja asukkaat

2

Ikääntyneet (70v.-)
Henkilöt, joilla on vakavalle koronavirustaudille altistavia sairauksia
Määritelty terveydenhuollon henkilöstö

3

Muu väestö

Ryhmä 2 rokotusjärjestys

2.1.1 Ikääntyneet (Vantaalla yli 26 000) Kesto arviolta 2-3 kk

- a) $\geq$ 80-vuotiaat n. 7 900
- b) 75–79-vuotiaat n. 7 250
- c) 70–74-vuotiaat vajaa 11 000

*lisäksi samassa taloudessa asuvat ikääntyneet ja omaishoitajat

2.1.2 Terveystilansa vuoksi vakavalle koronavirustaudille riskissä olevat

- a) <70-vuotiaat, joilla on vakavalle koronavirustaudille erittäin voimakkaasti altistava sairaus (käynnistymässä)
  - Elinsiirto tai kantasolusiirto
  - Aktiivisessa hoidossa oleva syöpätauti
  - Vaikea puolustusjärjestelmän häiriö
  - Vaikea krooninen munuaissairaus
  - Vaikea krooninen keuhkosairaus
  - Lääkehoitoinen tyypin 2 diabetes
  - Downin oireyhtymä (aikuiset)
- b) <70-vuotiaat, joilla on vakavalle koronavirustaudille altistava sairaus

2.2 Muu koronavirukselle altistuva henkilöstö ja terveyden kantokyvyn kannalta muu keskeinen henkilöstö

Tiedotus ja ajanvaraus

Tiedotus rokotuksista

<https://www.vantaa.fi/koronarokotukset>

Paikallismedia

Ikääntyneet (70 vuotta ja sitä vanhemmat)
kutsutaan rokotuksille porrastetusti

Riskiryhmien rokotuksista tiedotus nettisivuilla ja
mediassa

Ajanvaraus sähköisesti tai puhelimitse

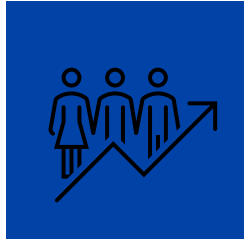
Henkilöstö kutsuttuna: ajanvaraus sähköisesti tai
puhelimitse

Asukkaat meneillään olevan kohderyhmän
mukaan:

Ajanvaraus sähköisesti www.koronarokotusaika.fi

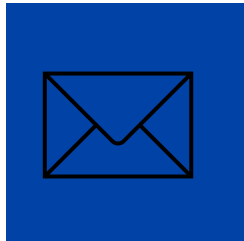
TAI puhelimitse takaisinsoittona, kun rokoteaikoja
on saatavilla. Muulloin automaattitiedote

Rokotus

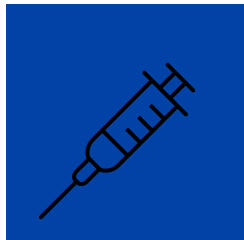
Rokotuspaikat kuntalaisille

- Martinlaakso
- Hiekkaharju

Meneillään

- Ikääntyneiden 80v täyttävien ja vanhempien rokotukset
- Terveystilansa vuoksi erittäin alttiit vakavalle koronataudille

Rokotteita on rajallisesti

- Omaa aikaa voi joutua odottamaan
- Aikoja ajanvaraukseen avataan rokotteiden saatavuuden mukaan

Lähteitä:

Terveyden ja Hyvinvoinnin laitos (THL):

Rokotteet ja koronavirus

The Finnish Institute for Health and Welfare :

Vaccines and coronavirus

Tilannekatsaus 8.2.21

Piia Niemi-Mustonen Ennaltaehkäisevän terveydenhuollon
palvelupäällikkö

Terveyspalvelut Vantaan kaupunki

Helsingin epidemiologinen toiminta

Marian Abdisalam Ismail, sairaanhoitaja

Jukka Korpela, erikoislääkäri